

Σώμα και Ψυχή, δυο αλληλένδετες και αλληλοεπηρεαζόμενες συνιστώσες της ανθρώπινης ύπαρξης. Η σύζευξή τους, παρουσία όποιων ιδιαίτερων παραμέτρων απαντώνται και αναπτύσσονται σε κάθε ειδική περίπτωση, διαμορφώνει τη μοναδικότητα της πραγματικότητας κάθε ανθρώπου.

Η συνύπαρξη αλλά και το ταυτόχρονο δισυπόστατο σώματος και ψυχής αποτελούν απώτερες προκλήσεις. Η αρχαία ελληνική φιλοσοφία έχει συνδράμει στη διαδικασία κατανόησης και ερμηνείας των ανθρώπινων υποστάσεων προσεγγίζοντας το άγνωστο με αδιαφορία για την απουσία στατιστικών επιβεβαιώσεων των διατυπώσεων. Μα πως είναι δυνατόν να βαδίζεις προς το άγνωστο αναμένοντας δεδομένα να επαληθεύουν σε κάθε βήμα σου το ορθό της αναζήτησής σου; Πώς είναι προσεγγίσιμη η αλήθεια, αν το ταξίδι σου προς αυτήν διέπεται από κανόνες και νόρμες, που τέθηκαν υπό το κράτος απουσίας της αλήθειας; Είναι μια επανάσταση το ταξίδι προς την κατανόηση της δυαδικότητας της ανθρώπινης φύσης και οι αρχαίοι έλληνες φιλόσοφοι έκαναν τολμηρά και μεγάλα βήματα δείχνοντας το δρόμο, που απαντούσε τις δικές τους απορίες. Ανά τους αιώνες πολλοί ήταν και είναι οι σκεπτόμενοι, που τοποθετήθηκαν προσφέροντας την οπτική τους. Είναι οι ετερο-αποκαλούμενοι 'επαναστάτες, αναρχικοί, κατά καιρούς και άθεοι', που αποτολμούν προσεγγίσεις και επεκτάσεις στην κατεύθυνση της αποκάλυψης των μυστηρίων της ανθρώπινης φύσης. Στο ευρύτερο και γενικευμένο αυτό πλαίσιο συνεχούς αναζήτησης, θα ήθελα να καταγράψω μερικές σκέψεις μου για το σώμα και την ψυχή και τη μεταξύ τους συσχέτιση.

Η παρουσία του φθαρού υποστρώματος της ύπαρξης, του σώματος, και η ακόλουθη υποκειμενική αντίληψή του από τον καθένα στοιχειοθετεί και ταυτοποιεί την υλική υπόσταση της ζωής. Η επίδραση του χρόνου και η συνεχής μεταβολή της κάθε ταυτοποιούμενης σωματικής διάστασης, με το χρόνο παρονομαστή στη διαδικασία, υπενθυμίζει την προσωρινότητα των αντιλαμβανόμενων και την ανεπάρκεια της ύλης ως ολότητας να χαρακτηρίσει μονοσήμαντα και μονοδιάστατα τη ζωή. Το σώμα φιλοξενεί την ψυχή και υποστηρίζει πρακτικά κάθε εξωτερική απαίτηση της ζωής. Λειτουργεί ενίοτε ανεξάρτητα από τις λοιπές ανθρώπινες διαστάσεις και επιζητά την ικανοποίηση και τον κορεσμό των αναγκών του. Διατηρεί τα θέλω του και περιστασιακά αντικρούει την εσωτερικότητα και πνευματικότητα της ύπαρξης. Συνοδεύει την ψυχή στο ταξίδι της σε αυτόν τον κόσμο και επιφέρει πρακτικά όρια στην ανθρώπινη ζωή. Επηρεάζεται και λειτουργεί διαδραστικά με τις εξωτερικές συνθήκες. Επιβάλλει την φθαρτότητα στην ανθρώπινη φύση. Οριοθετεί την αρχή και το τέλος της ζωής.

Η ψυχή δεν είναι το σώμα. Δεν είναι η σάρκα. Δεν είναι το πνεύμα. Δεν είναι η λογική. Δεν είναι η αντίληψη και δεν καθίσταται αντιληπτή με τα γνωστά ανθρώπινα αισθητήρια όργανα. Δεν έχει υλική υπόσταση, οπότε δεν είναι ποσοτικά ανιχνεύσιμη, προσδιορίσιμη, όπως και δεν επηρεάζεται άμεσα από τις εξωτερικές συνθήκες και την ύλη. Παραταύτα, είναι η έννοια που συνδέει όλα τα προαναφερθέντα μεταξύ τους στη συγκεκριμένη υλική υπόσταση κάθε ανθρώπου. Συνθέτει την τελική υποκειμενική πραγματικότητα του καθενός. Είναι ο καταλύτης κάθε ενέργειας και η υποκινούσα δύναμη της ύπαρξης. Είναι μεταφραστής και ρυθμιστής κάθε αίσθησης και αντίληψης. Είναι η ουσία, το μεδούλι της ανθρώπινης ύπαρξης, υπό τη θεώρηση της σημαντικότητας, αλλά συνάμα δεν είναι τίποτα απτό.

Η διαδραστική συνύπαρξη, η δυναμική συμπόρευση και αλληλεξάρτηση σώματος και ψυχής καθιστούν χαώδες το φάσμα εναλλακτικών πορειών και επιλογών ζωής και εξίσου πολυποίκιλες τις θεωρήσεις για ό,τι ακολουθεί τη ζωή. Η φιλοσοφία, ως εμπειρέχουσα τα πάντα και επιχειρούσα να απαντήσει τα πάντα για τη ζωή, αλλά και το θάνατο, καλείται να ανταποκριθεί στην πάγια ανθρώπινη περιέργεια και αγωνία για το νόημα της ζωής και του θανάτου. Μεταφυσικές προσεγγίσεις και μυστηριακές θεωρήσεις του αγνώστου αποπειράθηκαν να 'εξυπηρετήσουν' τον άνθρωπο σε κάθε εποχή, δίνοντας πρόχειρες, 'βολικές' απαντήσεις στα φλέγοντα προαναφερθέντα ερωτήματα. Η φιλοσοφία θέτει το γενικευμένο πλαίσιο καλώντας τον προβληματισμένο και ερωτόντα άνθρωπο, αφού αντιληφθεί τις θέσεις και αρχές του εκάστοτε πλαισίου, να συνεχίσει τα βήματά του προς την αλήθεια.

Θεσσαλονίκη, 12/10/08

Ευάγγελος Κατσιούλης